

Inhoudsopgave

Voorwoord	V
Afkortingen	VII
Inleiding	1
1.1. Publiekrechtelijke rechtsbetrekkingen.	1
1.2. Wat is bestuursrechtelijk bewijsrecht?	1
1.2.1. Regels over het verzamelen en waarderen van feiten.	1
1.2.2. Feiten.	2
1.3. Ontwikkeling van het ‘klassiek’ bestuursrechtelijk bewijsrecht	4
1.3.1. Voorafgaand aan de inwerkingtreding van de Awb	4
1.3.2. Sinds de inwerkingtreding van de Awb	4
1.3.3. Het proefschrift van Schuurmans.	5
1.4. De ontwikkeling van het ‘bestraffend’ bestuursrechtelijk bewijsrecht	6
1.4.1. De opmars van de bestuurlijke boete	6
1.4.2. Het proefschrift van Hartmann.	6
1.5. Over deze monografie	6
1.5.1. Aanleiding	6
1.5.2. Doelgroep	7
1.5.3. Opzet.	7
1.6. Terminologie	9
1.6.1. Monochrome benadering.	9
1.6.2. Algemene begrippen	9
1.6.3. Specifieke begrippen	10
Uitgangspunten	11
2.1. Algemeen	11
2.2. Supranationaal recht	11
2.2.1. Een eerlijk proces.	11
2.2.2. Omvang van het geding	12
2.3. Vrij-bewijsleer	12
2.4. Civielrechtelijk bewijsrecht	13
2.4.1. Artikel 150 Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering	13
2.4.2. Illustratie: verzenden en ontvangen van stukken	14
2.5. Strafrechtelijk bewijsrecht.	16
2.6. Is de bestuursrechtelijke beroepsprocedure een partijengeding?	16
Primaire besluitvormingsfase	19
3.1. Plan van behandeling.	19
3.1.1. Wat komt in dit hoofdstuk aan de orde?	19
3.1.2. Wat komt in dit hoofdstuk niet aan de orde?	19
3.2. Vertrekpunten	20
3.2.1. Het bestuur is aan zet.	20

3.2.2.	Eerst bij het bestuur, dan bij de rechter	21
3.3.	Hoofdregeel: onderzoeksplicht voor het bestuur	21
3.3.1.	Artikel 3:2 Awb	21
3.3.2.	Zelf kennis vergaren	22
3.3.3.	Kennis laten vergaren	22
3.3.4.	Horen van de burger	23
3.3.5.	Begeleiden van de burger	24
3.3.6.	Waarderen van feiten	25
3.4.	Nuancering van de hoofdregeel: vermoedens bij het bestuur	26
3.4.1.	Wettelijke bewijsvermoedens	26
3.4.2.	Rechterlijke bewijsvermoedens	27
3.4.3.	Vermoedens en bestraffende sancties	28
3.5.	Uitzondering: informatieplicht voor de burger	29
3.5.1.	Artikel 4:2 lid 2 Awb	29
3.5.2.	Aanvraag	30
3.5.3.	Afwijking van vast uitgangspunt	30
3.5.4.	Algemene beginselen van behoorlijk bestuur	31
3.5.5.	Beroep op een zelfstandige norm	31
3.6.	Wie is aan zet bij het aanleveren van feiten?	31
3.6.1.	Onderzoeksplicht blijft het uitgangspunt	31
3.6.2.	Bewijsvoeringslast	33
3.6.3.	Het verschil tussen bewijsvoeringslast en bewijslast	34
3.7.	Uitsluiten van bewijs	35
3.7.1.	Grenzen aan de vrij-bewijsleer	35
3.7.2.	Beleid over feiten	37
3.7.3.	Onrechtmatig verkregen bewijs	37
3.8.	Bewijsmaatstaf	38
3.8.1.	Diverse termen	38
3.8.2.	Het bestuur	38
3.8.3.	De burger	39
3.9.	Bewijsnood en bewijsrisico	39
3.9.1.	Hoofdregeel: bewijslast is bewijsrisico	39
3.9.2.	Uitzondering: omkering van de bewijslast	40
3.9.3.	Asielzaken	41
	Bezwaarfase	43
4.1.	Plan van behandeling	43
4.2.	Uitgangspunten bij het heroverwegen van besluiten	44
4.2.1.	Artikel 7:11 Awb nader beschouwd	44
4.2.2.	Consequenties voor het bewijsdebat	45
4.2.3.	Goede procesorde?	45
4.2.4.	Praktijk	46
4.3.	Stelplichten van partijen?	46
4.3.1.	Theorie	46
4.3.2.	Praktijk	46
4.4.	Bewijslevering tijdens de bezwaarfase	47
4.4.1.	Voorafgaand aan de hoorzitting (artikel 7:4 Awb)	47

4.4.2.	Tijdens de hoorzitting (artikel 7:2 Awb)	48
4.4.3.	Na afloop van de hoorzitting (artikel 7:9 Awb)	50
4.5.	Heroverwegen en tijd	50
4.5.1.	De verwarring over <i>ex nunc</i>	50
4.5.2.	Peilmomenten	51
4.5.3.	Statisch peilmoment: bestuursrechtelijke geldschulden	51
4.5.4.	Statisch peilmoment: sancties	52
4.5.5.	Dynamisch peilmoment: andere bestuursrechtelijke rechtsbetrekkingen	53
4.5.6.	Fatale datum	53
4.5.7.	Buiten behandeling laten van de aanvraag	54
4.6.	Beslissing op bezwaar	54
Beroepsfase		55
5.1.	Plan van behandeling	55
5.2.	Actoren tijdens de beroepsprocedure	56
5.2.1.	Partijen: eiser, verweerder en derde	56
5.2.2.	Meer eisers	57
5.2.3.	De rechter	59
5.3.	Taakopvatting van de rechter	59
5.3.1.	Vóór 1994: materiële waarheidsvinding	59
5.3.2.	1994-2015: partijgeding	60
5.3.3.	2015-nu: grenzen aan de civilisatie	61
5.4.	Omvang van het geding	62
5.4.1.	Hoofdregel: grondenstelsel	62
5.4.2.	Uitzondering: ambtshalve toetsing	63
5.5.	Stelplicht?	64
5.5.1.	Beroep is geen bezwaar	64
5.5.2.	Beroepen tegen besluiten	65
5.5.3.	Verzoeken om vergoeding van schade	67
5.5.4.	Onweersproken stellingen?	67
5.6.	De rechter en het bewijsdebat	68
5.6.1.	Omvang van het bewijsdebat	68
5.6.2.	Verdelen van bewijslasten	69
5.6.3.	Toetsen van geleverd bewijs	70
5.6.4.	Waarderen van geleverd bewijs	70
5.7.	Aanvulling van de feiten	71
5.7.1.	Hoe lijdelijk of actief is de rechter?	71
5.7.2.	Redenen voor rechterlijke activiteit	73
5.7.3.	Wettelijk kader	75
5.7.4.	Bewijsopdrachten?	76
5.7.5.	Verzoeken om inlichtingen	78
5.7.6.	Uitdrukkelijk vragen om aanvullend bewijs	78
5.7.7.	Horen van getuigen en deskundigen	81
5.7.8.	Op locatie onderzoek verrichten	83
5.7.9.	Benoemen van een deskundige	84
5.8.	Bewijsuitsluiting	85
5.8.1.	Drie varianten	85

5.8.2.	Strijd met de goede procesorde	86
5.8.3.	Geheimhouding	86
5.9.	Onrechtmatig verkregen bewijs	87
5.9.1.	Twee specifieke vormen van bewijsvergaring	87
5.9.2.	Mag onrechtmatig verkregen bewijs worden gebruikt?	88
5.9.3.	Zwijgrecht en cautiplicht	89
5.9.4.	Zwijgrecht en cautiplicht: enige vraagpunten op een rij	90
Hogerberoeps fase		93
6.1.	Plan van behandeling	93
6.2.	Fuiken?	93
6.2.1.	Achtergrond	93
6.2.2.	Soms wel een grondenfuik	94
6.2.3.	Nooit een bewijsfuik?	95
6.3.	Exceptieve toetsing van algemene regels.	96
6.3.1.	Achtergrond	96
6.3.2.	Wat is exceptieve toetsing?	96
6.3.3.	Bewijslastverdeling	97
6.3.4.	Boven-individuele feiten	98
Bewijsmiddelen		101
7.1.	Plan van behandeling	101
7.2.	Stukken in het algemeen	102
7.2.1.	Algemeen	102
7.2.2.	Processen-verbaal	102
7.2.3.	Verslagen van zittingen	104
7.2.4.	Schriftelijke getuigenverklaringen.	106
7.2.5.	Besluiten van bestuursorganen	107
7.2.6.	Vonnissen en andere rechterlijke uitspraken	108
7.2.7.	Andere documenten	111
7.3.	Rapporten van experts	112
7.3.1.	Algemene opmerkingen.	112
7.3.2.	Wettelijke kaders	114
7.3.3.	Drie aspecten	115
7.3.4.	De expert.	116
7.3.5.	De totstandkoming van het rapport	118
7.3.6.	De inhoud van het rapport	119
7.3.7.	De keuze van de expert	120
7.3.8.	Experts tijdens de beroepsprocedure	120
7.4.	Mondelinge verklaringen	122
7.4.1.	Algemeen.	122
7.4.2.	Partijen	123
7.4.3.	Getuigen	123
7.4.4.	Experts	124

Digitalisering 125

8.1. Plan van behandeling 125

8.2. Op de zaak betrekking hebbende digitale gegevens 125

 8.2.1. Automatisering en algoritmen 125

 8.2.2. Verantwoordelijkheid voor de werking van de systemen 126

 8.2.3. Op de zaak betrekking hebbende stukken 127

8.3. Digitale bewijsmiddelen 127

8.4. Digitaal verzamelen van informatie 128

 8.4.1. Wat er kan gebeuren 128

 8.4.2. Wat er moet gebeuren 129

Literatuurlijst 131

Register 139